

Orzeł Wojska Polskiego wz. 19
na furażerkę, fot. Muzeum AK

Realizacja akcji „Burza” w Okręgu **Kraków** i Podokręgu **Rzeszów** AK

W ramach planu Odtwarzania Sił Zbrojnych w Kraju w Małopolsce powstały:

- Grupa Operacyjna „Kraków” złożona z 6 Dywizji Piechoty AK, 106 Dywizji Piechoty AK, Krakowskiej Brygady Kawalerii Zmotoryzowanej „Bank” i Samodzielnego Batalionu Partyzanckiego „Skała”;
- Grupa Operacyjna „Śląsk Cieszyński” w składzie: 1, 3 i 4 Pułku Strzelców Podhalańskich AK oraz wadwickiego 12 Pułku Piechoty AK.

Największe i najsilniejsze w czasie „Burzy” jednostki zostały zmobilizowane na terenie miechowskiego inspektoratu AK. Odtwarzana 106 Dywizja Piechoty AK pod dowództwem mjr. Bolesława Nieczui-Ostrowskiego „Tysiąca” utworzyła na kilkanaście dni największą z istniejących republik partyzanckich – Rzeczpospolitą Kazimiersko-Proszowicką (zwaną też Pińczowską). Na tym terenie swoją działalność prowadziła również Krakowska Brygada Kawalerii mjr. Edwarda Kleszczyńskiego „Dzika” oraz utworzony na bazie oddziałów krakowskiego Kedywu batalion „Skała” kpt. Jana Panczakiewicza.

Na początku sierpnia 1944 r. do działań zbrojnych przystąpił region tarnowski, który wystawił I batalion 16 Pułku Piechoty AK. Podkomendni kpt. Eugeniusza Borowskiego „Leliwy” przeszli trzymiesięczny szlak bojowy przez Pogórze Ciężkowicko-Rożnowskie, stoczyli kilkanaście potyczek, trzykrotnie wyszli z okrążenia oraz stoczyli pod Jamną 25 września 1944 r. jedną z większych bitew partyzanckich w południowej Polsce.

Inspektorat Kraków zmobilizował w regionie myślenickim Zgrupowanie Łysina-Kamiennik. Żołnierze por. Wincentego Horodyńskiego „Kościeszki” utworzyli 1 sierpnia 1944 r. enklawę wyjętą spod władzy okupanta, czyli Rzeczypospolitą Raciechowską. Do największej zwycięskiej bitwy z siłami niemieckimi doszło 12 września 1944 r. u stóp Kamiennika w Paśmie Łysiny i Lubomira. Od początku września 1944 r. na ziemi myślenickiej funkcjonowały oddziały krakowskiego Zgrupowania „Żelbet” odtwarzające 20 Pułk Piechoty.

Żołnierze bocheńskiego I batalionu 12 Pułku Piechoty AK por. Józefa Wieciecha „Tamarowa” nocą z 26 na 27 lipca uwolnili 128 więźniów z więzienia w Nowym Wiśniczu.

Nowosądecki inspektorat AK prowadził aktywną działalność partyzancką. W Pieninach 28 lipca doszło do serii zdarzeń, które zostały nazwane powstaniem szczawnickim. Kilka tygodni później oddziały przekształcono w cztery bataliony 1 Pułku Strzelców Podhalańskich AK, którego dowódcą 22 września 1944 r. mianowano mjr. Adama Stabrawę „Borowego”. Podkomendni „Borowego” wykazywali się wzmożoną aktywnością w południowej Małopolsce do połowy stycznia 1945 r., czego przykładami są bitwa ochotnicka (18–20 października 1944 r.) oraz bitwa szczawska (13 stycznia 1945 r.)

Obóz partyzancki oddziału „Wilk”
pod Mogielicą w Beskidzie Wyspowym,
lato 1944 r., fot. Muzeum AK

Dowódca 106 Dywizji Piechoty AK
mjr Bolesław Nieczuja-Ostrowski
„Bolko”, „Tysiąc” w czasie mszy św.
w lasach sancygniowskich,
sierpień 1944 r., fot. Muzeum AK

Przegląd I batalionu „Barbara” 16 PP AK przez
inspektora ppłk. Stefana Musiałek-Łowickiego
„Mirostawa”, lato 1944 r., fot. Muzeum AK

Radiostacja na strychu grupy „Kamiennik”
w Sieprawiu, listopad 1944 r., fot. Muzeum AK

Pododdział I batalionu 1 PSP AK, lato 1944 r.,
fot. Muzeum AK

Zatrzymanie frontu sowieckiego, liczne niemieckie obławy antypartyzanckie i krwawe pacyfikacje małych miejscowości, a także odgórne rozkazy Naczelnego Wodza gen. Kazimierza Sosnkowskiego z 25 sierpnia 1944 r. o wstrzymaniu działań w ramach akcji „Burza” i gen. Tadeusza Komorowskiego „Bora” z 1 października 1944 r. o ograniczeniu do minimum akcji „Burza” zadecydowały o tym, iż płk Godlewski „Garda” rozkazem z 2 października ograniczył działania, co w wielu rejonach nastąpiło i tak dopiero pod koniec roku wraz ze zbliżającą się zimą. W „Burzy” na tym terenie udział wzięło ok. 5 tys. żołnierzy AK. W wyniku ofensywy sowieckiej w styczniu 1945 r. Armia Czerwona zajęła Kraków. Dla byłych żołnierzy rozwiązanej 19 stycznia Armii Krajowej rozpoczął się okres prześladowań, aresztowań i wywózek w głąb Związku Sowieckiego.

Sztandar bojowy Zgrupowania Partyzanckiego
z Obwodu „Murawa” AK, fot. Muzeum AK

MUZEUM AK - INSTYTUCJA KULTURY MIASTA KRAKOWA I WOJEWÓDZTWA MAŁOPOLSKIEGO